

APĂRAREA NAȚIONALĂ

organ național independent.

Apare: Miercuri, Vineri și Duminecă.

ABONAMENTELE:

Pentru monarhia austro-ungară:

Pe un an 24 cor., 6 luni 12., 3 luni 6 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe an 25 franci, 6 luni 13 franci, 3 luni 7 franci.

Abonamentele se plătesc înainte.

Redacția și administrația:

Strada Stefaniei Nr. 13.

Un număr costă 20 bani.

INSERTIUNILE:

Un rind petit sau spațiul său costă pentru publicarea odată 12 bani, de două ori 18 bani, de trei ori 24 bani. — Reclame la finea textului costă șirul de petit 50 bani.

Prenumeratiunile și inseratele se primesc la administrație, strada Stefaniei Nr. 13.

Epistole nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se înapoiază.

Cernăuț 19 Febr. 1908.

Intre de băieți din Cernăuț de prezent 215 elevi, care aici întreaga înțelegere. Rînd acești elevi mai toți fi de agricultori și muncitori, cari nu dispun de avere, ei sint în internat găzduiți gratuit, de unde rezultă, că nedispunînd de capitaluri, întreg internatul e susținut prin contribuțiuni, cari vin în mare parte dela particulari. Și acela, care singur are de grijă pentru o familie numeroasă, își va putea da sama, ce greutate are de întimpinat conducerea acestui internat, în frunte cu „Societatea pentru cultura și literatura poporului român“, la adunarea mijloacelor necesare pentru alimentarea a 215 suflete, pe lingă cari mai vin încă vr'o 15 indivizi, cari sint însărcinați cu prestarea diferitelor lucrări casnice. Din acești elevi, majoritatea cercetează gimnaziul sau pedagogiul, pe cînd o parte mică învață vre-o meserie, iar studenții univerzitari sint abia vr'o trei.

La primirea elevilor în internat comitetul »Soc. pentru cult. și lit. pop. român din Bucovina« e condus de principiul, că în internat în prima linie să fie primiți acei elevi, cari sint de tot sermani, dar și sirgincioși și cari încă nu-s în stare să grijească pentru sine. Și acest principiu, aplicat întotdeauna cu o rigurozitate obiectivă, e și cel mai sănătos, căci un student univertar își va putea mai ușor da ajutor, decît un elev din clasele prime gimnaziale. Studentul pe de o parte poate să deie vr'o lecție și așa să-și agonisească cele necesare pentru traiu; de alta parte din cauza feriilor mai îndelungate, cari se obicinuesc la univertitate, nici nu e necesitat să steie tot timpul în Cernăuț.

Și din aceste cauze pînă în prezent studenții univertari în internat au fost de tot puțini.

În șirele următoare vroim să discutăm ori de acest principiu nu ar trebui abandonat, căci el ne amerință cu un pericol de tot mare, despre care pînă acuma noi încă nu ni-am dat bine sama.

Elevul susținut în internat cu toate cele trebuincioase, va să zică crescut fără de orișice grijă despre greul vieții, după trecerea examenului de maturitate, devine student univertar, înzestrat cu o mulțime

de drepturi academice, dar fără un ban în pungă. Ce să facă el acuma?

La gospodărie nu se poate re-nturna, căci n'a deprins lucrul pămîntului, și afară de astea e păcat, ca munca sa de pînă acuma să devină o muncă zădarnică. El trebuie deci să urmeze studiile univertitare, ca să poată afla undeva o bucațică de pîne.

Cu vr'o cițiva florini, pe cari i-a primit dela sermanii săi părinți, florini adunați cu multă sudoare, noul student sosește în capitală și se inscrie la o facultate univertitară. Taxele diferite și didactrul îi consumă micul său capital în scurt timp, așa că mulți din ei deja după 2 săptămîni ajung în calamități nedescriptibile. Care din ei are norocul să fie primit în seminarul teologic, a scăpat de nevoi și mai departe; dar care nu e părtaş de o așa „fericire“, e vai de capul său. La internat, știind că nu va fi primit, nici nu se adresează, ci se pun cîte mai mulți la un loc de-și iau prin cele mahalale vr'o odăiță mică, umedă, unde o duc în mizeria cea mai mare. Cei, a căror părinți nu-'s departe de capitală, o mai duc, cum o duc, căci aceștia li mai aduc cîte ceva de ale mîncării; dar cei din depărtare sint dați pradă lipsei celei mai mari și nu unul din ei se pierde cu totul, devenind ori în vre un birou un copist ca vai de el, sau o jertfă a miseriei îndurate, care îl repune. Numai o parte din ei, cei cari dispun de caractere mai firme, își trec la vreme examenele și caută să între în vr'o funcțiune. Dar și aceștia întimpină la ocuparea de funcțiuni greutăți mari, căci astăzi dela un tînăr academic se recer nu numai cunoștinți mari de carte, ci se recere și mai multă „poleială socială“, care de multe ori este taxată mai pre sus, decît cunoștințele de carte cele mai vaste.

Și în camerele cele întunecoase, murdare și umede de prin cele mahalale, bietul tînăr n'a avut cum să învețe »poleială socială«, căci n'a avut prilej s'o vadă. În schimb însă a deprins alte lucruri, cari nu sint în stare să-i ridice prestigiul. Și deci nu-i mirare, că ei față de studenții străini, cari acest »ram de știință« îl cultivă cu o atențiune deosebită, sint priviți ca inferiori, un moment, care li aduce apoi în vieța publică multe neazuri.

Pin cercurile familiilor din capitală, unde tinerii noștri ar învăța multă »poleială«, încă nu-i vezi, deoarece mulți din ei din cauza îmbrăcămîntei sărăcuțe se jenează să caute aici intrare, ear alții pentru că în altfel de cercuri nu se simțesc bine, deprinși fiind a se întalni numai cu cunoștințele din mahala.

De adevărul acestor zise pînă acuma, e fiecare din noi convins, precum nu mai puțin trebuie să fie fiecare din noi convins, că acesta e un rău, a cărui delăturare nu suferă nici cea mai mică întîrziere, dacă nu voim, ca țaranul nostru să nu-și piardă încrederea în școală și dacă nu voim ca funcțiunile din țară să între în mîinile străinilor. S'au aflat bărbați, cari s'au gîndit la afacerea aceasta și au pus la cale înființarea unui alumneu pentru studenții univertitari romîni. Activarea acestui institut e însă din cauza lipsei de mijloace nesuficiente, departe, departe, pe cînd în alumneul existent deja, numai foarte puțini univertitari romîni sint primiți, deoarece acesta e un institut internațional.

Scaparea deci din noi înșine trebuie să vină.

»Societatea pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina« este chemată să aducă remediul acestei stări triste și anume așa ca să micșoreze în internat numărul elevilor din școalele medii, primind totodată un număr mai mare de studenți univertitari. Folosul cel vom trage din această măsură va fi atît de mare, încît aceasta va precumpeni cu mult toate celelalte urmări, ce ar putea să aibă această măsură. Nu ne indoim deci, că comitetul societății amintite se va grăbi a da acestei afaceri aceea atențiune, pe care o merită și pe care deci trebuie să i-o deie.

Quo usque...?

În numărul 3 din 1/14 Febr. a. c. aflăm în »Vîitorul« o mulțămîtu publică subsemnată de un »comitet pentru strîngerea unui fond menit pentru zidirea unei biserici noue în orașul Rădăuț.« Și nu e gîtmă, ci seriozitate tristă, că bietii Romîni din orașul Rădăuț s'au pus pe lucru ca să strîngă un fond pentru zidi-

rea unei biserici noue. Nu voim să descurajăm pe bravii Rădăuțeni, dară totuși întrebăm: »Vede-vor ei realizat visul lor, adecă o biserică zidită din colecte?« — Imposibil! Si iată de ce: în anul expirat s'au colectat 809 cor. 32 b., la cari adăogîndu-se banii colectați în anii trecuți, sint în total 5274 cor. 11 b. O biserică în Rădăuț trebuie să costeze cel puțin 200.000 cor. Cînd vor colecta Rădăuțenii această sumă? Nici într'o sută de ani.

Frumoase timpuri am ajuns! Pentru o vatră în bucătăria directorului dela direcția fondului poate fondul spesa 600 cor., căsărmi și fabrici de zahar poate fondul zidi, remunerații cu mîile pentru funcționari străini are de unde da, pentru o biserică noauă în Rădăuț însă nu-s bani. Nu-s și Rădăuțenii trebuie să vîndă capete de lumînări, ca să facă fond pentru biserică.

Pentru Dumnezeu! așa departe am ajuns? Ce zice la aceasta șeful direcției bunurilor, prezidentul țării? Poate d-sa suferi, ca tocmai în Rădăuț, pe al cărui teritor se află cea mai frumoasă moșie a fondului, unde poșede fondul palate luxoase pentru funcționarii dela hergheliile împărătești, unde zac osemintele atîtor voevozi și episcopi, ctitori ai fondului, ca tocmai acolo să se facă colecte pentru zidirea unei biserici romînești?

Le-am fi mulțămitori Rădăuțenilor, dacă ni-ar trimite date despre pașii, cari i-au întreprins ei la forurile competente pentru zidirea unei biserici noue, ca să putem arăta lumii dragastea mare, cu care ne nădușă administrația fondului nostru, cînd e vorba de trebuințele noastre bisericesti. Sintem convinși, că Rădăuțenii astfel vor ajunge mai curînd a vide în orașul lor o biserică nouă, decît vînzînd capete de lumînări.

Biserica existentă, în starea ei actuală, nu mai poate coresponde trebuințelor. Nemții, jidovii etc., cari nu dispun de un fond religiosar, au locașuri dumnezeesti de toată frumuseța, pe cînd noi Romîni, pe ușa

bisericii abia putem intra. Moșia Rădăuțului, cu sutele ei de fălci de pământ excelent, e dată în arîndă de zeci de ani statului, care întreține pe acestea locuri înținse herghelile cele renumite de cai. Prețul de arîndă, ce-l plătește statul, e atât de minimal, încît abia acopere speșele birurilor. Dacă aceste locuri s'ar arînda particularilor, ce folos mare ar putea să aibă populațiunea din Rădăuț și împrejurime din această moșie! Dar așa nici servitorii aplicați la îngrijirea cailor nu-s luați măcar din districtul Rădăuțului, ci aduși din Bohemia, Galiția etc. Ca recompensă fondul ar putea să contribuie la cheltuielile bisericești, pe cari Romînii din acest oraș vroesc s'o xidească. Aceasta afacere e pentru noi de o înșămîntate deosebită și deci vom reveni la ea.

Nouii atacuri contra Romînilor în delegațiunea ungară din Viena.

Cine urmărește măcar de departe politica îndrăzneată a Ungurilor, acela poate vedea cu cîtă emfază și dispreț critică ei ori pe unde pot străbate faptele altora, infierînd și descriind în colori negre tot ce cred că li-ar putea folosi în întreprinderile lor șoviniste, căutînd pe de altă parte teren, pe care să poată trece de umani, drepti, păciuitoari și toleranți.

La ei acasă croesc legi asupritoare pentru tot ce nu-i Ungur, condamna atitudinea întregii preșe ce nu simpatizează cu ei și aspirațiunile lor, împlu temnițele cu oameni politici mai rău ca în Rusia și store prin verdicte judecătorești zeci de mii de coroane dela aceia, cari își permit să li spună adevărul nud în față. E destul să spui că nu simpatizezi cu ei, sau să li dovedești vre-o nedreptate oareși-care, ca să fi aruncat pentru cîți-va ani în cele temnițe și să fi pedepsit cu cîteva miișoare de coroane.

În parlamentul din Budapesta expresiunile triviale, brutalitatea și atacurile deputaților sînt la ordinea zilei, de acestea nu e scutit nici măcar bunul și înțeleptul lor rege, căruia singur îi au de mulțumit pentru extra-ordinara dragoste și bunăvoință ce li-a arătat în cursul lungii sale domnii dîndu-le pe toate terenele curs liber de dezvoltare și sub sceptrul căruia au putut ajunge la un grad de cultură similară statelor moderne. Și cu toate aceste ei lovesc, lovesc înainte pentru că așa li-i feliul și pentru că vād că pe tema aceasta îi favorizează norocul în esoperarea drepturilor și favorurilor de tot intensive de cari ei se folosesc cu prisosință subjugînd — sub masca legii — tot ce nu li sînt pe plac; astfel o fac cu creații, romînii etc. cu cari vecinic sînt în ceartă.

Altfel li procedura însă cînd se află dumnealor în cercuri politice reprezentative străine, cum d. ex. acuși în delegația din Viena; aci plînsese și vaete de nedreptăți e ce li-se fac de statele ce nu li surid și privesc cu ochi galeși la manoperile lor păcătoase; față de aceste caută ei nod în papură găsind a-i

învinui de lucruri ce nu-i privesc, dar pe care o fac pentru-că au găsit moment potrivit de-a putea da expresie sentimentului lor ascuns și a arăta în mod lingușitor ce pericol poate trage după sine toleranța aceasta statului comun.

Și lucru curios, că tocmai acei eroi pintenați cari la ei acasă nu se pot stăpîni de temperamentul hunc de-a înșulta capacitățile politice din capitala Austriei, tocmai ei în Viena s'au schimbat spontan în a fi blînzi ca oile; iau parte la dîneurile date de insultații lor, aproabă și acceptă tot ce li se propune fără cea mai mică împotrivire numai să fie mîngiați și compătimiti în expunerile lor față de aceia pe cari nu-i pot mirosi.

Dovadă despre aceste reproducem aci cîteva extrase din discursurile a doi astfel de politicieni șireți și lăsăm comentariile pe sama cititorilor noștri.

Deputatul Szemere în ședința delegațiunii ungare din 8 l. c. după ce a aprobat mai întăiu politica față de Italia zice că în ce privește acțiunea de reforme în Macedonia, ar trebui să ne preocupe mai ales bunele relațiuni cu Turcii și cu Bulgarii, aceștia sînt stăpîni Balcanilor și prieteni noștri naturali.

Cu Romînia, oratorul ar dori de asemenea relații mai bune. El a avut ocazia să fie în legătură cu oamenii politici Romîni și a căpătat convingerea că ei au învățat mult în anul trecut din răscoala socialistă a țărănilor romîni organizată în mod internațional. Astăzi nu mai viu în primul rînd chestiunile de naționalitate.

»Cunoștința limbei materne« a fost pretutindeni liberată de toate cătușele.

Numai cancelarul Buelow mai luptă contra spiritelor.

De mai mare actualitate de cît toate sînt însă tendințele socialismului internațional din Romînia și noi avem interese comune în lupta contra socialismului internațional.

Deputatul Okolicsányi ocupîndu-se de iredentism și de politica contelui Goluchowsky față de aceasta zice:

Ungaria are și ea pe iredentiștii ei: Romînii din Ungaria, cari înclină spre Romînia.

S'a relevat și în sînul comisiunii că agitatorii romîni din Ungaria sînt sprijiniți în agitația dușmănoasă statului ungar și de cătră cercurile oficiale din Romînia; că în ședințele din Romînia se întrebunțează cărți de învățămînt și hărți geografice cari sînt în contradicție cu situațiunea de drept a statului.

Oratorul citează în această privință cîteva date concrete. El cere ministrului de externe să se împotrivească cu cea mai mare hotărîre și energie unor asemenea tendinți, cari se îndreaptă contra integrității teritoriale a Ungariei și prin urmare și contra întregii monarhii. (Vii aprobări.)

Domnii, cari se bucură totdeauna, cînd Ungaria are vre-o neplăcere, ar trebui să ia minte, că orice slăbire a Ungariei ar însemna în acelaș timp o slăbire a întregii monarhii și a solidității tronului.

În speranță, că ministrul de externe, care pe tărîmul economic a inaugurat o direcție modernă va lua și în această privință o inițiativă într'o direcție, care coresponde și intereselor ungurești, oratorul declară mai departe că acceptă budgetul (vii aplauze.)

Tra-cău.

Partid romînesc moderat.

Cetim în »Viitorul« :

Profesorul de limba și literatura romînă dela universitatea din Cluj, Moldovan Gyergyely, a hotărît să scoată iarăși faimoasa sa revistă »Ungaria«. Ce rost poate avea această revistă în viața noastră publică își poate închipui ori și cine, cunoscută fiind activitatea de pînă acuma a renegatului Moldovan.

După ce a profanat tot, ce avem mai sfînt, după ce a trecut prin toate partidele ungurești, după ce a dat mină cu toți acei, ce ne dușmănesc, facînd paradă de patriotismul lui unguresc, Moldovan vine iar în fața publicului romînesc și — fără cea mai mică remușcare — declară că de data aceasta, face parte din partidul moderat al Romînilor.

Partid moderat romînesc? Ne surprinde această îndrăzneată afirmațiune. Insuși apostolul împăciuirii, dl E. Babeș, a declarat în atîtea rînduri, că nu există un partid moderat al Romînilor din Ardeal și Țara Ungurească. Și trebuie să-l credem pe cuvînt pe dl Babeș. Căci persoane deosebite în fața publicului romînesc, cum sînt Burdia, Alexiu, Ciocan și alții în frunte cu renegatul dela Cluj, nu vor putea alcătui niciodată un partid.

Dar ce este mai curios, este faptul, că Moldovan, care se declară aderentul unui partid romînesc, care nu există, se declară de astădată Romîn. Și nu este tocmai depărtată vremea, cînd în foaia de șantaj din Cluj, fostul Romîn polemiza cu fanaticul șovinist Apáty și își atrebuia lui gloria de a fi cel mai mare patriot ungar...

Cum mai îndrăznește acest om să pășească înaintea Romînilor, după tot trecutul lui condamnat, e o întrebare, la care nu putem răspunde.

Partidul conservator-democrat.

Intreaga presă bucureșteană se ocupă de ruptura în partidul conservator și de mișcarea produsă prin înființarea noului partid »conservator-democrat«, sub șefia d-lui Take Ionescu. Joia trecută au fost chemați la locuința d-lui Take Ionescu conservatorii-democrați din capitală. Se adunaseră în saloanele de sus așa de mulți, încît de greutatea ce apăsa, s'a crepat tavanul c'o duruitură puternică. Atunci au trecut cu toții în curte, unde s'a ținut conferența. Dl Take Ionescu a rostit la aceasta întrunire un discurs. A declarat că formarea partidului conservator democrat este o necesitate națională, zicînd între altele:

»Cum am spus-o și provinciei, o spun capitalei. Sînt tericic că între rîndurile noastre se vād și moștenitori de nume istorice. Aceste nume constituiesc un capital național, care cînd se pune la muncă, este o tericire pentru țară! (Aplauze.)

»Nimic însă nu va sluji mai mult la întărirea ideii conservatoare, decît această întîmplare din istoria noastră, ca un Sturdza să fie șef al liberarilor și un plebeu să fie șef al conservatorilor (Aplauze.)

»În acest înțeles, d-lor, este o zi însemnată ziua de astăzi«.

Pe ziua de 3 Februarie st. v. este, conchiemat în sala eforiei din București congresul partidului »conservator-democrat«.

(Gazeta Transilv.)

„APARAREA NAȚIONALĂ“ ÎN ȚARA.

Din Sirete.

Stimate d-le redactor!

Cel mai vechi oraș romînesc bucovinean a fost Siretiul. Vr'o cîteva decenii mai nainte, se pute încă zice: »este« astăzi, însă pare că nu-i nici urmă de Romîni. Unde cauți tot străini, cari bat fără milă și cu o obrăznicie nemaipomenită în tot ce mai este romînesc, spre a-l stirpi cu totul. Burgheosimea, meseriașii și comercianții renumiți mai nainte, astăzi vechiază încă alungați din pereferia orașului, pe costișele cele mai depărtate în rîpe, unde nici soarele nu străbate. Ici cole mai vezi cite o față palidă în care s'a întipărit greul și nevoea vieții amare, și se aude și cite vr'o vorbă romînească stricată și stălcită și scoasă afară ca cu trica, ca să nu o auză străinii și să-și bată joc de ea. Cauți în oficii, și aice numai cînd și cînd un biet romînaș, care stă cu frica în spate să nu fie preterat de prepoziții săi străini, dacă-și va manifesta ceea ce simte în pieptul său național.

Uitați-vă numai la tribunalul nostru c. r. și veți afla de ce se tem toți amplexii noștri romîni.

Un Ciuntuleac și Sbiră, ca fugari au ieșit din Sirete, unde au început o activitate așa de rodnică pentru nația lor și abia în Suceava au mai putut avansa. Mironovici cu Patraș, oameni cu inimă de altfel, cît de subjuogați au mai fost și sînt! Ce mai evalueații secrete s'au dat pentru ei și cum, spre a imblînzi pre balaurul lor, chiar și în ceartă au fost și s'au reținut de toată manifestarea națională. Întrebați-i, ori de nu simt cea mai mare durere sufletească și nu vād scăpare? Iar acuma ultimul caz cu Dr. Octavian Scalat! Nu de bine a trecut acest tînăr adiunct după 7 ani de servit în penziune. Persecuțiile aceste sistematice a tuturor tinerilor romîni la tribunalul din Sirete sînt demne a fi mai bine cercetate atît din partea deputaților romîni cît și a ziaristice naționale. Amplexii ruteni — bunăoară un Mogelnițchi — care pentru asmuțări naționale a fost și părit, merg cu toate aceste înainte. Limba ruteană a prins deja primul loc la tribunal. Tipăriturile poartă în frunte inscripția ruteană, pecînd cea îndreptățită a ajuns la locul al treilea. Pela sațe în comanele mixte tablele gendarmilor tot asemenea. În cele rutene numai cu simpla inscripție ruteană, pecînd în cele curat romînești întăi cu cea germană apoi abia cu cea romînească, tot așa și pe la școli. Avînd de scop a ne destăinui ultima lovitură ce s'a dat Romînilor din Sirete în școală, trec la școlii din loc. Avem o școală poporală pentru băieți cu 6 clase și una pentru copile tot cu 6 clase. Aceste școli sînt fondate de fondul religionar, cu caracter curat romînesc și trecute în urmă în sama comunei. De atunce ce schimbare! După moartea conducătorului școlii pentru băieți a Romînului Padurea, conducerea a trecut provizor în mîna ruteanului Alex. Odovicu. Protopresviterul Hostiuc l-a scos la școală, l-a crescut între romîni, i-a mijlocit pine și știința romînească și i-a ajutat să devie învățător în Sirete. Aice și-a schimbat pe loc părul, căci a văzut că Romînii slăbesc, iar elementul lui, din care se trage, vine la putere și astăzi e

ucrain cu trup și suflet și dușmanul cel mai periculos al Românilor. El are calificare pentru toate 3 limbi și e deci un concurent foarte serios. La școala aceasta sînt ortodocșii în majoritate, iar între ortodocși Romîni sînt în majoritate.

Odoviuc ar fi devenit de mult defenitiv, dar străinii de altă lege zic, că copiii dela sate, cari umblă la școală în Sirete, nu-s de considerat — deși aceasta interpretare nu e nicăire în lege firm exprimată. Romîni ar ave deci tot dreptul a pretinde acest post pentru sine, ori de vor fi considerați vom vide.

La școala pentru fete e încă foarte trist și tocmai aice am îndurat o lovitură cu concursul inspectorului nostru romîn. Actuala conducătoare, d-na Reneaux, e, drept, simpatică Romînilor, dar timp îndelungat bolnăvicioasă și în concediu și trece azi mine de sigur la penzie, pecind locul ei va încăpea în minile unei ovreice, deoarece majoritatea e a ovreilor. Creștinii ortodocși sînt de părerea, că numai bățul are lipsă de carte și deaceea numărul copilelor la școală e așa de mic. Totuși avem și noi destule copile romine la această școală, pentru ca să putem pretinde măcar aceeași trătăre ca rutenii. Romîni trimit și mai multe copile la școală de cum o fac rutenii. În clasele superioare se află mai numai Romînce și rutene numai cîte una două. Acuma să vedeți cum se îngrijesc domni din consiliile școlare pentru noi și cum ni dau puteri didactice, cu toate că le avem prea destule.

Conducătoarea Reneaux, pe cînd era simplă învățătoare, a fost calificată numai pentru limba germină de propunere iar pentru limba romînă numai ca limbă, după referințele cele vechi. D-ei ne-a fost și ne e simpatică, dar ca învățătoare de limbă nu ni e acum destul. În anul 1904 a devenit conducătoare. Activitatea ei a devenit ca totul altfel, obligămîntul pentru predarea învățămîntului săptămînal minutiv. Nu aveau romîni atunci tot dreptul a cere ca în acel an să se escrie concurs pentru o învățătoare cu limba de propunere rominească? Și totuși nu s'a făcut pînă astăzi. D-șoara I. Siretean a prestat toate examenile încă înainte de 14 ani și servește ca Iacov pentru Sara și Rachila credincioasă, dar înzădar! Unica d-șoara Teliman se bucură de denumire definitivă și o ovreică Merdinger, care nici idee nu are de limba romînă, figurează ca instructora a patra pentru limba romînă. Afară de aceea dînsa e de 5 luni bolnavă și va mai fi vr'o 2 sau 3 luni fără ca să știe consiliul școlar al țării ceva că e concediată. De 10 ani există în clasele I, II și III. paralele romine. Aceste încă nu-s definitiv organizate. De cine și cum se predă învățămîntul din limba romînă la această școală, vă puteți inchipui din cele scrise pînă acuma. Cum grijește inspectorul rutean Omelian Popowicz, de învățătorii săi, vă dau un exemplu, care ne împoartă pe noi numai intru atîta, încît d-sa cu aceasta a dat și o lovitură moscăcească în inspectorul nostru romîn, știindu-l al trage pe stoară. Sînt la școala pentru copile și pentru limba ruteană învățătoare vechi — una Tutnauer — cu 14 ani servicii și aceasta aștepta defenitivul. Supărat de multele presiuni, din partea învățătorilor, cari cu mare nerăbdare ani întregi îl molestează, dl inspector Chodacovschi a scris în Faur a. c. un concurs (în loc de 3) pentru școala de fete și anume cu limbele germină, romina și eventual ruteana. Și ce să vezi? În Hliboca e o păreche ruteană binemeritată politicește: Bespalco

cu soția sa. Ucraini buni trebuie premiați. Istoriesc ce am aflat zvonindu-se în tot orașul între cercurile cele mai bine informate. Dl O. Popowicz a știut a-l convinge pe dl Simionovici după șematism, că romîni au 4 învățătoare cu limba romînă și rutenii numai 1. Zic după șematism, faptic avem uunai uua după cum v'am desfășurat. În conțelegere cu d-sa Popowicz a sters din concurs limba romînă cu totul și în concursul publicat în foaia ordinăciunilor din 1/II 1908 pentru școala de fete din Sirete e fixat un post cu limba germină și ruteană. Acest post o să-l capete nu Tutnauer, care a prestat limba ruteană și încă 14 ani, ci d-na Bespalco defenitiv, iar soțul ei vine din considerări de servicii mutat la școala de băieți în locul d-lui Volezinski, care merge la o școală afară de țară. Așa lucră străinii! așa ne conduc pe noi! Luptă cînd află și cel mai mic semn, care ar fi în favorul lor, iar noi fudui și îngînfați, că sîntem oameni cu dreptate, cedăm pe loc, cînd numai ni se arată și cel mai mic semn contra noastră.

Uu măhnit.

Știri locale și din țară.

Personalii. Dl Arcadie Petrescu, candidat de notar, a fost numit zilele trecute de notar c. r. la Putila. Fiind instituținea notariatului una din cele mai însemnate instituții pentru poporul nostru dela țară, ne bucurăm a l' putea felicita pe noul notar în acest post însemnat, dorindu-i tot odată ca incurînd să-l vedim în districtele noastre rominești exercitînd funcțiunea care i-a fost încredințată. Activitatea sa noul notar și-o începe cu finea lunei curente și îi transmitem urări de succes.

Serenadă. Din incidentul recentei denumiri a prezidentului țării Excelența Sa dl Dr. Octavian cav. de Bleyleben de consilier intim al M. S. Împăratului s'a prezentat Luni sara oarele 6 și jum. călăuziți de directorul internatului de băieți romini din Cernăuț dl profesor Dimitrie Cărbune și de administratorul acestui internat, dl perceptor superior Vasile Jemna, corul elevilor acestui internat la Excelența Sa, aducîndu-i sub conducerea diregîntului corului a d-lui A. Săhlean, o serenadă. După primul cîntec executat de cca 90 cîntăreți de toată etatea, dl Cărbune ține o scurtă cuvîntare, în care dă expresie bucuriei ce a cuprins întreaga țară la știrea sosită despre acest act Împărațesc. Mulțămînd Excelența Sa tuturor participanților pentru atențiunea dată, corul mai execută cîteva cîntece ear după aceasta toți participanții fură poțțiți în sala cea mare festivă, unde toți elevii internatului au fost găzduiți de familia Excelenței sale în modul cel mai amabil, cu jambon, portocale, prăjituri și bombonele.

Dupre isprăvirea acestei serenade corul se infățișă la Excelența Sa dl mareșal al țării, baronul George Vasileo, unde asemenea fu aranjată o serenadă de tot reușită. La civiutele adresate de dl Cărbune, Excelența Sa a mulțămit de tot emoționat, întonînd că se bucură foarte mult de felicitările sincere și cordiale ale tinerimii din internatul romin E deplin convins de însemnătatea deosebită a institutului pentru poporul romîn din țară. Fie internatul asigurat, că totdeauna îi va zăcea binele acestui institut la inimă și va lucra din răsputeri pentru prosperarea și înflorirea acestuia. Fie conducerea internatului încredințată, că această felicitare i-a făcut atîta bucurie, încît ea va rămînea neștearsă în inima sa și a familiei sale. După esecutarea mai multor cîntece, fură gratulanții concediați, ear internatul donat cu un dar munificent.

»Buciumul« din Cimpulung își exprimă bucuria că între gazetele din Cernăuț a luat loc în discuție un ton moderat și parlamentar. Citească d-nii din Cimpulung numerii ultimi ai »Voinței poporului« și vor trebui să revoace această aserțiune.

Din Canada. Unii agenți respîndesc știrea că în America domnesc earăși stări normale și că lucrătorii sînt foarte căutați. Fiind aceste știri tendențioase, li dăm lucrătorilor noștri sfatul să nu se încreadă în ele ci să-și păzească munca lor în patrie.

O groznică nenorocire s'a întîmplă Simbătă în 9 Faur în stația Todirești. În urma visculilor se aflau pe șinele din această stațiune 2 mașini. Din spre Gurahumorului veneau alte două mașini, conduse de inginerul superior Goldschmidt, care contra regulamentului, intră cu mare viteză în gară și se ciocni de mașinele, cari se aflau deja aici. Goldschmidt, care văzu pericolul, sări jos, lăsînd mașinele în sama lor. Ciocnirea ce armă un moment mai tîrziu, fu înspăimîntătoare. Trei mașini fură zdrobite cu totul, ear a patra stricată. Din personal fochistul Hector a fost ucis, conductorii Balan și Hajec răniți grav, ear mai mulți alți fochiști și mașiniști răniți ușor.

Presa maghiară și conflictul austro-rus. Ziarele din Budapesta se ocupă în extenso cu afacerea baronului Aerenthal și conflictul născut între Austria și Rusia prin proiectul liniei ferate din Balcani. Ziarele constată, că baronul Aerenthal a făcut o greșală, că n'a căutat să obție la timp și învoirea Rusiei și a surprins delegația cu proiectul său. Ziarele nu cred însă în agravarea acestui conflict și speră că va putea fi aplanat pe cale pacinică.

Medicale. Dr. Edmund Krämer fostu. medic secundar al spitalului public vienez s'a așezat, după o praxă de mai mulți ani la spital, între aceste după o specializare de doi ani în clinica consilierului aulic Schauta, ca medic de dame în Cernăuț, strada domnească nr. 1.

Știri din lume.

Evenimente din Maroc. La Melila a sosit un torpilor sub conducerea generalului spaniol Mannia, începînd să bombardeze orașul. Alte vase de război s'au îndreptat spre Marchica, unde ele au ancorat. Trupele au debarcat, și după un puternic asalt au ocupat orașul.

O canonieră avînd pe dord pe statul-major al generalului Marina s'a oprit în în port instalînd în bărci mitraliese pentru a proteja operațiunea. Canoniera a tras 49 focuri de tun.

Bancă de stat marocană a consimțit în unanimitate să facă un avans de 2 milioane și jumătate franci lui El Mokri. Acești bani vor fi destinați exclusiv pentru plata soldei garnizoanelor marocane din porturi.

Partidul naționalist din Portugalia ajută guvernul. Partidul naționalist a hotărît să coopereze în mod hotărît la pacificarea țării ajutînd guvernul; naționaliștii doresc, ca politica țării să fie derijată în senz democratic și descentralizator. Ei afirmă credința lor monarhică și aderarea lor față de regele Manuel reprezentînd suverenitatea națională și regalitatea constituțională.

Votul universal. O telegramă din Budapesta anunță, că lucrările pentru pregătirea votului universal s'au terminat în ministerul de interne. Intr'un consiliu de miniștri, ce se va ținea săptămîna viitoare, proiectul va fi comunicat miniștrilor.

Hărțile rominești scoase din școli. Ministrul de culte, contele Apponyi a dat un ordin, prin care interzice de a se mai întrebuița în vr'o școală din Ungaria harta lui Speer. Această hartă, fiind făcută anume pentru școalele rominești, dă și numele rominesc al diferitelor localități.

Zvon despre înfrîngerea francezilor. S'a lătit vestea că francezii ar fi avut noi lupte sîngerose în Maroc. După unele știri, armata franceză ar fi avut 150 morți și foarte mulți răniți. Ministerul de război anunță însă, că nu are nici o știre despre așe ceva.

Chiriași goniți din case. Proprietarii germani din Eger au hotărît să dea afară din casele lor pe toți chiriașii cehi, de

oarece aceștia nevrînd să învețe limba germană încep a deveni un adevărat pericol al Germanilor din oraș. Prin această hotărîre Germanii cred, că le va succede să-i gonească pe celi din oraș.

De pe pămînt la lună. (După »Vie en chemin de fer«). Un american a calculat prețul unui bilet de drum de fer clase 3-a de pe pămînt pînă la lună. După tariful de cale ferată americană, acest bilet s'ar urca la suma de 930 mii de dolari sau 4,650.000 franci; după tariful germane ar costa 5 milioane de mărci. Făcînd 70 kilometri pe oară, călătoria ar dura 3,500.000 de oare, ceea ce reprezintă 104,160 zile sau 285 de ani.

Mulțămite publice.

Filiala »Școalei Române« din Storojineț aranjase la 2 Faur 1908 în Storojineț o serată cu dans, care atît în privința morală cît și cea materială reuși într'un mod de tot satisfăcător. Izbînda aceasta fu însă rezultatul muncii onorabililor domni din »Comitetul aranjator«, care în frunte cu secretarul de tribunal, dl Claudiu Stefanelli, lucrară neobosit pentru succesul petrecerii. Pe lingă aceasta proprietarul mare, domnul Iancu cav. de Flondor avu bunătatea să ni stee întru ajutor. Doamnele Romine din Storojineț se îngrijiră de un bufet, a cărui produs în suma de 45 coroane 12 bani îl predase stimata doamnă Aristița Stefanelli filialei susnumite spre realizarea scopurilor ei salutare. În sfîrșit au suprasolvit următorii domni: Dr. Iancu cav. de Flondor 20 cor., Dr. M. Beras 20 cor., Dr. D. Seinfeld 10 cor., S. Ohrenstein 10 cor., E. Popovici 10 cor., Sf. Sa păr. St. Stefanovici 10 cor., E. cav. de Ursachi 10 cor., E. Dașchievici 1 cor., A. Vihnan 4 cor., Sf. Sa păr. I. Bucevschi 2 cor., Ioan Nuțu 4 cor., G. de Popescul 2 cor., C. Vasilovici 2 cor., Dr. C. Georgian 16 cor., Freiskorn 6 cor., Sf. Sa păr. M. Bendevschi 7 cor., Cl. Stefanelli 1 cor., N. Fiebert 3 cor., M. Kreindler 4 cor., M. Marcianu 7 cor., T. Teaciu 1 cor., M. Fränkel 2 cor., I. Wert 1 cor., Dr. P. Beras 7 cor., Goldstein 1 cor., Sf. Sa păr. Sauciu 4 cor., O. Szarmarkiewicz 2 cor., I. Marcus 1 cor., T. de Barbier 2 cor., Dr. Kössler 17 cor., Dr. O. Haczek 2 cor., I. Sperber 1 cor., Nico Prodanciu 2 cor., I. Procinchievici 1 cor., I. Ieremicu 2 cor., I. Șeraaa 2 cor., F. Luzanski 3 cor., Sf. Sa păr. I. Krzeranowski 2 cor., N. Hotopila 1 cor., F. Ritschl 2 cor., E. Tendeloff 1 cor., Frantec 1 cor., Dr. O. Georgian 6 cor., S. Gafenco 1 cor., G. Gafeco 1 cor., I. Hantzko 5 cor., Dr. I. Katz 5 cor. și Dr. Bry 5 cor.

Comitetul filialei sus numite le aduce deci mulțămitea cea mai sinceră tuturor stimabililor domni și amabilelor doamne, cari în felul sus indus și-au pus puterile Domnielor-Sale întru reușita seratei sus amintite.

Pentru comitet:

Secretarul: Prezidentul:
Dim. Rusceac. Dr. Georgian.

Medic pentru dame

Dr. Edmund Krämer

fost medic secundar la clinica consilierului aulic Schauta de la spitalul public din Viena

ordonează dela 2/3 pînă la 5 oare după am.

Cernăuți,
strada domnească Nr. 10, I. etaj.

Meseriași români bucovineni.

Societatea meseriașilor din Cernăuț și suburbii face atent pe acei domni antreprenori, constructori de binale etc. atît din țară cît și din Regatul României, cari au necesitate de meseriași ca :

zidari, cioplitori în piatră, dulgheri etc.

să se adreseze la societatea noastră, **Cernăuț, piața principală Nr. 3,** care li va putea servi conștiincios fără nici o remunerare.

Pentru comitetul Societății: **Dimitrie Bucevschi,** președinte.

Prăvălia B. Baltinester iun., Cernăuț

Fondată la 1873

Strada Enzenberg Nr. 3.

Telefon Nr. 301

Unicul depou de păpucării F. L. Popper, Chrudim; Anton Capek, Viena; de pălării I. Heinric Ita, Viena; Iosif Pichler și fii, Graz; pentru argintării de Alpakka și China: W. Bachmann & Co., Viena.

Prețuri moderate pentru blăni și mărfuri de iarnă de tot felul. Cușme de blană pentru domni, persiane, sealschin, nutria, cușme de stofă pentru domni, cușme de lână pentru dame la patnat. Albituri veritabile pentru vinători. Chenille de Echarp și postavuri, cușme de lână, colțuni, mușchete, încălzitori pentru pîntece, genunchi, puls și pulpe la picioare, gemandane pentru călătorie, necessaire pentru călătorie și cusut. Albumuri și casete, mărfuri de piele. Tașcuțe portative pentru dame, oglinzi portative și pentru toaletă, utenzilii de scris, fumat și garnituri. Bețe de primblare cu sau fără argint, bumbi pentru manșeșete și gulere.

Modele cele mai solide mai frumoase și mai noue de papuci pentru dame, domni și copii. Galoși și șușoni, cele mai bune fabricate.

Pentru dame: papuci eleganți pentru bal, vinturari feleuriți, batist și matasă, colțuni de matasă și crep, sădea și ajour, mănuși de piele, boas din pene de struț și marabout, cele mai moderne mătăsuri, echarps, colanele cele mai noue, obiecte pentru împodobirea părului.

Pentru domni: Papuci jumătăți de feliul cel mai elegant, jobenuri și elacuri după fasonul cel mai nou, colțuni, crep colorii de modă, mănuși după fabricatele cele mai fine. Cameși batist, pique, gulere, manșete, cravăți, batiste de matasă și stofă.

Cele mai fine parfumuri franzezești și englezești. Perii de cap, strale și dinți.

Palarii de mătăsă. — Cele mai frumoase cravate englezești și vieneze.

Puști de vînătorie' Tășci, gamașe, minecare, scaune purtărețe, munițiuni etc. etc.

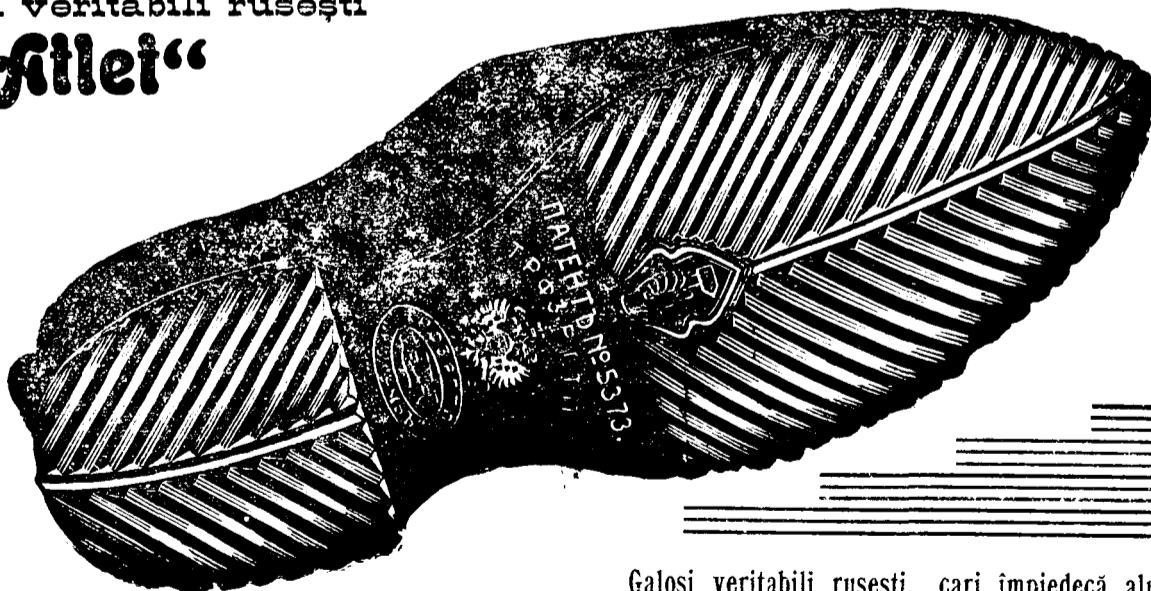
Săniuțe, sistem rodel; la aceste cepițe, gamașe și mănuși.

Atențiune!

Galoși veritabili rusești

„Atlet“

Garanție deplină pentru
cvalitate și durabilitate.

Galoși veritabili rusești, cari împiedecă alunecatul.
Patente N-rii: 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

Cereți pretutindeni numai galoși „Atlet“

Se pot afla la firmele:

B. Baltinester.

Gottesmann & Nadel.

Pîne estină

O pîne de secară calitate primă în greutatea de 1 chil. și 40 g. se vinde la

Jernbach

Piața Elisavetei Nr. 1, strada Rusească Nr. 53 și în toate filialele.

Advocatul Nicolai Cehoschi

c. r. consilier i. p.

în Suceavă

Strada lui Francisc Iosif Nr. 49

caută pentru cancelaria sa un concipient versat, care trebuie să cunoască perfect limba română.